

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РИНКІВ З РЕСУРСНИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ НОВИХ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

Недобор А.С.

*Науковий керівник: Кудрявцева О.В., к.е.н., доц.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Розвиток і просування інновацій не є рівномірним ні в географічному, ні в часовому та ні в галузевих аспектах. Одні нові товари та послуги виграють в одних країнах, інші – в інших. Одні технологічні втілення інноваційної ідеї домагаються глобального успіху, інші, спочатку посівши хороші позиції на національних ринках, бувають змушені ними поступитися, втрачаючи при цьому більшу частину заробленого прибутку. Нові товари і послуги під час свого впровадження не тільки конкурують з уже усталеними технологіями, моделями і процесами, а й один з одним. У рамках такої інноваційно-конкурентної боротьби, на успіх в управлінні інноваціями з боку компаній серйозно впливають особливості національної інноваційної системи та характеристики економіки країни загалом.

Для ефективного і результативного управління інноваційними процесами органи державного управління та менеджмент компаній повинні брати до уваги закономірності розвитку і поширення інновацій.

Управління інноваційними проектами та програмами має бути узгодженим і пов'язаним із тенденціями в розвитку та поширенні інновацій як на глобальному, так і на локальному рівні. Відсутність узгодженості може призводити до субоптимальних результатів. Наприклад, можуть бути витрачені кошти на впровадження інновацій, які приречені на поразку в конкурентній боротьбі, тому що у країн і компаній-конкурентів існують завідомо серйозніші стратегічні позиції. Інший приклад, що часто трапляється, коли інновація, що виникла в одній країні, активно розвивається і приносить економічні вигоди в інших країнах.

В останні 5-7 років у теорії управління інноваціями було сформульовано й набула розвитку теорія ринків-лідерів, у якій робляться спроби пояснити логіку розвитку й поширення інновацій і виявити чинники для того, щоб визначити напрямки, в яких можлива успішна інноваційна діяльність. вона являє собою перехід від макрорівня загальної зміни укладів до мезорівня розвитку інноваційних ринків, до рівня поширення і зміни окремих інноваційних рішень.

Дослідження динаміки поширення інновацій на різних ринках, показали, що ринки, які лідирують, характеризуються найвищим темпом проникнення нових товарів і послуг, а ринки, які відстають, - порівняно пізнішими і повільнішими темпами. Під проникненням нових товарів і послуг на ринок розуміють відсоткове відношення покупців ринку, які придбали інноваційних товар (послугу), до загальної кількості покупців.

Інноваційне рішення являє собою конкретну специфікацію, конфігурацію,

конструктивно-інженерні та дизайнерські рішення, які реалізують ту чи іншу інноваційну ідею. Одну й ту саму інноваційну ідею або технологію може бути реалізовано у великій кількості інноваційних рішень [1].

Звідси динаміка поширення інновацій на різних національних ринках, що призводять до появи ринків, які лідирують і відстають, зводиться не просто до того, що якась інновація з різним темпом проникає на різні ринки, а до того, що в різних країнах виникають різні інноваційні рішення, які конкурують одне з одним. У результаті конкуренції та через певні чинники (які досліджуються в рамках теорії ринків-лідерів) глобального поширення набувають інноваційні рішення, які набули первісного поширення саме на ринках-лідерах.

Лідируючим ринком можна називати країну, в якій раніше за інші країни набуває значного поширення й освоюється в господарському житті певне інноваційне рішення, що надалі стає домінуючим і в інших країнах.

Вивчення теорій про лідируючі ринки підкреслює, що деякі країни набувають економічних переваг за рахунок раннього освоєння інновацій і що нові товари та послуги, які довели успіх в одних країнах, мають тенденцію до проникнення в інші країни.

Створення та просування нових товарів і послуг на ринках з ресурсними обмеженнями можна розглядати як складову частину теорії дифузії інновацій [2], яка вважає, що ринки з ресурсними обмеженнями перебувають по відношенню до всіх інших ринків у переважному становищі. З економічної точки зору, географічні ринки, де домінуюча інноваційна технологічна альтернатива швидше за все освоюється, виявляються привабливішими за ринки, де інноваційна технологічна альтернатива вперше виводиться на ринок.

Таким чином, компанії, що працюють на ринках-лідерах, набувають конкурентних переваг, які дають їм змогу з меншими зусиллями проникати на ринки інших країн і стрімко збільшувати прибуток. Водночас виробники (навіть якщо саме вони винайшли той чи інший пристрій), представлені на ринках, що відстають, змушені, по-перше, втрачати як міжнародні, так і власні ринки, по-друге, переходити на нові технологічні рішення, що супроводжується трансформаційними витратами, та по-третє, стикатися з проблемою недоотримання інвестованих у власні технологічні втілення інноваційної ідеї коштів. Присутність на ринку, що лідирує, для компаній дає змогу також оптимізувати витрати на дослідження і розроблення, тому що такого роду витрати буде багато в чому вкладено саме в ті інноваційні рішення, які на найближчу перспективу будуть на домінуючу роль. Ці ринки в цьому відношенні стають, лабораторій прогнозування науково-технічного прогресу. Компанії, що працюють на лідируючому ринку, виробляють організаційні здібності та компетенції, які поставлять їх у переважне становище перед іншими конкурентами. Оскільки лідируючі ринки освоюють інноваційне рішення не тільки раніше, а й швидше за інші ринки, то підвищується ефективність організаційного навчання. На освоєння нових навичок, умінь і рішень витрачається менше часу і матеріальних ресурсів.

Суттєві конкурентні переваги дають не тільки компаніям, а й самим країнам, де такі ринки складаються. По-перше, у зв'язку з конкурентними

перевагами компаній, присутніх на лідируючих ринках, у країні виникає великий експортний потенціал. По-друге, позитивний образ країни, що складається в результаті експорту інноваційних продуктів і послуг, індукується і на інші товари та послуги, вироблені в країні. По-третє, швидке освоєння інноваційних рішень часто призводить до становлення науково-технічних кластерів, які в подальшому можуть стати джерелами інших інноваційних рішень.

Таким чином, країнам ставати власниками лідируючих ринків також дуже вигідно. Вони стають центрами тяжіння успішної інноваційної активності та починають визначати умови міжнародного співробітництва, пов'язаного з розвитком того чи іншого інноваційного рішення. Цим і визначається великий інтерес до створення та просування нових товарів і послуг не тільки з боку комерційних організацій, а й з боку різних політичних структур та органів державної влади. Єврокомісія поклала теорію ринків-лідерів в основу своєї політики у сфері управління інноваціями [3].

Загалом можна дійти висновку, що ринки-лідери розглядаються як локомотиви глобального інноваційного розвитку, що визначають як технічні, так і економічні переваги різних інноваційних рішень, а також компаній і країн, які просувають ці інноваційні рішення.

Література:

1. Інвестиційна пріоритетність галузей економіки : монографія / С.О. Гуткевич та ін. Харків : Діса Плюс, 2021. 208 с.
2. Palepu, K., Bharat, A. & Rachna, T. Tata Nano. The People's Car : Boston. MA: Harvard Business School, 2013. 420 p.
3. Вовченко О. В. Інновації у промисловості: вплив на економічну безпеку України : монографія. Київ : КРОК, 2021. 134 с.

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Носик Є.І.

*Науковий керівник: Ачкасова Л.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В Україні зростає інтерес до якості менеджменту. Причому поширена думка, що український менеджмент дуже далекий від сучасних вимог. Всі аналітики сходяться в думці, що процвітання компанії залежить від топ-менеджерів - наскільки добре вони працюють, настільки буде успішною компанія.

Для управління ефективністю менеджменту важливим є розуміння сутності цього поняття, яке, на наш погляд, є складним і включає багато аспектів.

Погорелова Т.О. [1] в своїй роботі зазначила, що ефективність менеджменту це результативність управлінської діяльності, що визначається як